

TELEGRAFUL ROMÂNULUI.

Telegrafulu este de două ori pre septemana: Duminică și Joi. — Preluarea se face în Săbii la expedirea foiei pre afara la c. r. poste cu bani ga'ta prin scrisori francate, adresate către expeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Săbiu este pre anu 7 fl. v. a. car pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr 10 ANULU XXI.

Săbiu, in 416 Februaru 1873.

tru celelalte părți ale Transilvaniei pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țieri străine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâi a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ora cu 5 1/2 cr. și pentru a trei a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Reflessiuni la §§. 122 p. 2 și 167 din Statutul organicu alu Bisericei române gr. or. din Metropoli'a Transilvaniei și a Ungariei.

Adeseori s'au numitu Statutul organicu alu bisericei noastre române din Metropoli'a gr. or. a Transilvaniei și a Ungariei din partea unor deputati sinodali și congresuali, cu numele de: „Magna charta“ deca vremu „libertatum“; iera constitutiunea data prin acestu statutu s'a numitu in modu figuratu fortaretia, unde 'si afla Biserica româna ortodoxa garantatu și scutitu viitoriulu seu, și prin biserica și natiunea. Asemenările acestea sunt bine nimerite și sunt dovêda, ca bine au priceputu credinciosii bisericei acesteia însemnatatea, ce o are „Statutul organicu“ alu ei, carele nu numai, ca corespunde, luatu in totalitatea lui, recerintieloru tempului de astadi, dară este totudeodata eslusulu celu mai logicu alu canóneloru Bisericei primitive.

Însemnatatea, ce o are Statutul organicu alu Bisericei noastre recere că §§. din elu nu numai sa se aplice, „prima vista“ in pracsă dupa cum da momentulu, ci sa se faca studiu asupr'a fiesce-cărui §. in specie, sa i se dea sensulu și interpretarea cea adevărată și corectă culésă din și consunătoare cu totalitatea (principiu).

Fia-care lege de aru fi ea inca odata asiă de perfectă, intempina la aplicarea ei unele greutăți, pentru ca aplicarea buna a legii nu sta in aplicarea in pracsă a literei legii, ci a spiritului ei. Afara de acést'a legea nu da pâna in lucrurile cele mai concrete directiuni positive, ci ele trebuiescu dezvoltate și deduse din întregu; nici nu cuprinde generalitățile cele mai mari, care se întielegu de sine. In acestu întielesu s'aru puté dice ca legea cuprinde liniamintele midilocii, deasupr'a căror'a se afla legile generale ale moralei, ce se presupune la fia-care omu, și dedesuptulu căror'a se potu deduce legi speciale încātu se pôte.

Statutul organicu alu bisericei noastre, aflându-se, putemu dice inca la începutulu vietii și a introducerei se în organismulu bisericescu, nu este scutitu de unele greutăți in aplicarea lui.

Aceste greutăți obvinu mai cu sêma din lips'a unor legi speciale, care decurgu din elu. Lacun'a acést'a se sperêdia ca se va delatură prin congresele aniloru viitorii, cari voru aduce regulamente speciale la singuratecele obiecte bisericesci și scolastice.

Fiinduca înse și pâna acum amenarea ataroru regulamente și comentari a singurateceloru §§, se pare a deveni amenintiatore pentru organismulu bisericescu, nu va fi fără de folosu descoperirea unor pareri, cari nu numai va impedeacă reulu de a se dezvoltă in mesura mai mare, dară dilucidarea unor întrebări pre calea jurnalistica va usură multu lucrulu sinódeloru și alu congreseloru.

Fia-cine 'si pôte întipui, ce reu pôte veni pentru Biserica noastră, deca într'unu felu se va

interpretă unu anumitu § alu statutulu in archidiecea, într'altu felu in cele-lalte diecese! Atunci noi însine ne subminămu terenulu de sub picioare și noi însine ne derimămu „fortaretia“. Intre alti multi §§. ai statutulu organicu care aru pretinde o uniforma întielegere se va trage in cele urmatore la o discutune mai de aprôpe §§. 122. al. 2 și 167.

Testulu §-lui 122 al. 2 suna:

„Agendele senatulu scolaru sunt: a îngriji despre procurarea celor mai corespundiatore cărți scolare și acelea a le asterne sinodulu eparhialu spre aprobare“.

Iera tectulu §. 167 suna:

„Chiamarea senatulu scolaru metropolitanu este conducerea trebiloru scolaru comune ale întregii provincie metropolitane, precum și sustinerea unității și a uniformității pentru institutele scolaru confessionali din Metropoli, și in fine etc.“ . . .

Sa ne încercămu deci a strabate câtu de câtu inspiratulu acestoru §§. Sciu, ca aducatorii unei legi sunt totudeodata și cei mai buni interpretatori ai ei. Si fără indoiêla se voru și ocupă la rendulu lor sinódele și congresele noastre, cu deslegarea unor întrebări nelamurite.

Cu tôte acestea discutarea lor și descoperirea unor pareri credu a servi in folosulu causei.

Contraria juxta se posita maxime illucescunt.

Foi'a bisericescă oficiosa „Lumin'a“ a eparchiei aradane au recomandat spre întrebuintiare in clasele nostre populare confessionali mai multe cărți scolastice, seu in urm'a aprobării facute prin comisiunea sinodulu aradanu, seu pre cale privata la facerea recensiei.

Statutul nostru organicu pronuncia in principiu prin §§. mentionati mai susu uniformitatea și unitatea invetiamentulu in scôlele nostre confessionale și spre scopulu acest'a și introducerea de cărți scolastice in scôlele nostre numai din partea sinódeloru in urm'a recensiei cărtiloru prin barbati competenti de specialitate, și a aprobării ei prin sinóde. Credu ca au fostu numai unu lapsus . . . din partea stimatei foi bisericesci din Aradu, cându ea este asiă de galanta in recomandatiune.

Sa fiu bine întielesu, căci nu asiū voi, că sa-mi revoltediu tôte spiritele „liberale“ asupr'a capulu meu, și sa mi se impute esclusivismu confessionalu, seu ca dora parerile aci descoperite aru intentionă impedecarea concurentiei pre terenulu invetiamentulu. Concurinti'a sa fia, in sa între marginile legii și ale terenulu confessionalu pre care ne aflămu in privinti'a scôleloru.

Concurentia trebuie bine explicata și executata cu scumpetatea legii; se cere și aci, dupa mine, o concurentia regulata și adusa in conformitate cu principiile exprimate in Statutul organicu. Nu este conformu legii, nici salutaru pentru scôlele nostre, a introduce o carte seu alta in ele, dupa cum a parutu și dupa cum unulu seu altulu se trediesce mai iute a

o recomandă. Nu amu in vedere numai cărți din mân'a unei confessiuni straine de a noastră, ci și concurentia restrinsa între barbati de confessiunea noastră. Avemu exemple, ca in pragulu constitutionalismulu nostru bisericescu se abusêdia de neprecisitatea legii. Vedemu adeca prin scôlele nostre confessionale cărți introduse fără că sa fia trecutu prin censura necum a sinódeloru și a congreseloru dară nici bateru cu aprobarea consistorieloru.

Unde pôte sa duca ôre o astfelu de anomalia?

De siguru ea va duce numai la confusiune și disolutiune a organismulu nostru scolaru.

Noi românii gr. or. dupa positiunea nostra spirituală și materială, avemu destule motive de a ne ocupă cu deslegarea acestei întrebări din mai multe puncte de vedere.

Intr'o privintia putemu invetiă dela regimulu nostru cum introduce cărțile in scôlele comunale preste care dispune. Elu nu da concurentiei o explicatiune atâtu de vaga, încātu sa lase unui'a fiesce-cărui'a de a-si verî in scôlele sele o carte seu alta dupa cum va puté mai bine. Elu censurêdia cărțile, ba mai multu, elu pune anumitu pre ômenii sei de a compune o carte și alta, dupa cum corespunde planulu și scopuriloru sele fia de cultura fia politice. Acest'a este lucrulu celu mai firescu, deca are elu unu scopu, caută și midilócele cari duc la scopu și este, precum vedemu astadi, cu cea mai mare precautiune in privinti'a cărtiloru scolastice. Elu arunca, pre câtu i da mân'a, ochiulu și preste scôlele confessionale, că nu cumva sa se introduca prin scôlele confessionale vre-o carte, carea aru putea sa opacêscă planurile sele de statu ungurescu.

Ôre noi n'avemu și noi scopulu nostru, carea este radicarea culturei la poporulu nostru pre bas'a nationale religiôsa? De buna sêma! Si deca dorimu sa prosperămu și suntemu unificati in scopu, nu urmêza alta decâtu sa ne unificămu și in mijlôce.

Sa punemu casulu, ca fiesce-cărei scôle dintre cele confessionale i este permis a introduce o carte seu alta dupa parerea invetiatiului, a inspectorulu districtualu seu dupa recomandarea vila a unui jurnal; sa punemu casulu ca archidiecea are unu planu de invetiamentu in scôlele confessionale, și diecesele sufragane cu totulu altu planu de invetiamentu; sa punemu casulu, precum s'a și intemplatu, ca unele consistorie esercêdia inspectiunea scolară într'unu felu, iera altele într'altu felu, sa punemu casulu . . . sa punemu casulu ca fiesce care parte urmêza dupa capulu seu, întrebă ce ne mai remane de scôlele confessionale?

Acést'a pornire pôte duce la o astfelu de confusiune, încātu noi însine sa nu mai fimu in stare a ne dá sêma nici nôue necum altor'a, ca in ce sta secretulu scôleloru nostre.

Consecintiile, ce potu urmă din o asemenea procedere sunt multe și tôte rele. Nu me mai ocupu la locul acest'a cu ele, pentru ca diacu aprôpe de mintea omului.

Si pentru că sa evitămu tôte, n'aru trebui,

fără să ne ținem strinsu de §. 122. al. 2. care nu admite spre întrebuintare în școlile noastre confessionale nici o carte înainte de ce s'au censurat prin sinodu, și să ne ținem strinsu și de §. 167. alu stat. org., care exprimă în principiu întreținerea unității și a uniformității pre terenul bisericescu și școlar în întreg'a Metropolia.

Dacă să lasăm deocamdata discuția pre terenul legalității, să privim lucrul și din alta latură, mai genetică a școlilor noastre confessionale. (Va urma.)

Carol in 'a August 'a imperat' a vedu după Imper. Franciscu I a reposat în Februarie a. c. în alu 81 anu alu etății.

Ministrul V. Tóth se retrage dela oficiul său din cauze sanitare. Evenimentul acestu nu are însă dăru însemnată politică. Dîrnele că „N. fr. Pr.“ înse repetesc ca partid' a deakista aru fi aproape de disoluțiune.

Scirile cele mai próspele anuția o criss ministeriale și dincolo de Lait'a. Ministeriul celu nou, despre care se dice că are să înlocuiescă pre celu prezentu, se numesce ministeriul Taaffe-Lasser-Stremayr, unu ministeriu conservativu și aplecatu spre aplanări cu opusetiunea națională.

În Spania s'a petrecutu o criss mare în dîlele aceste, dăru în modu liniscitu. Regele Amadeu a abdisu de tronu și a plecatu cătru patri'a sa primitivă Itali'a. Caus'a acestei abdicări a fostu spiritulu celu neliniscitu și neînătoriu de subordinațiune ce domnesce în Spania. An's'a înse a dat'o artilleria, carea contr'a regulor disciplinei militare n'a voitu să dea salvele cuvenite la născerea unui principe regal, ce s'a întemplat nu de multu. — Se vorbesce că s'aru fi proclamatu republic'a.

Diet'a Ungariei.

Sedint'a din 31 Ianuarie a casei deputiloru o deschide presedintele Bittó la 10 ore. Pre fotoliile ministeriale erau: Szlavy, Trefort, Pauler, Kerkapoly, Szende, Tisza, Pejacsevics.

Dupa rezolvirea formaliloru obicinuite se facu

FOIȘIŢORA.

Contr'a-critica.

la

Critic'a dlui I. M. Moldovanu.

(Vechi'a Metropolia de N. Pope'a)

(Urmare.)

Me miru, și nu me potu din destul miră, că d. M. și acestu adeveru chiaru și coratu că lumin'a șoarelui, încă se opintesce a-lu mistifică, schimos și întunecă. Și ore prin ce felu de argumente? Prin sofisme și ierasi sofisme! D-lui lasa la o parte și aici obiectulu principalu, și calăresce mereu pre lucruri secundarie, cum vomu vedé îndată.

Cestiunea, ce autoriulu v. metropolii la loculu acestu s'i propuse a o resolvé, este: ore pôte-se identifică metropoli'a unită de astadi, cu cea vechia a Transilvaniei, încatu sa se pōta dice, că cea dintâiu aru fi numai o continuăre a celei din urma, și că metropolitii uniti aru fi adeverati succesori ai metropolitiloru celor vechi ai Ardélului, ori nu?

Eu amu disu că nu se pōte; căci aceste două metropolii au deosebite caractere confessionale, cea vechia a fostu ortodocsa, ceea ce nu va negă nici d. M. — Iera a dōn'a, cea unită de astadi, este de o confesiune straiuă, de totu nouă, ce n'a existat nici odată la români înainte de an. 1700., și tocmă pentru aceea, că nici nu pōte stă în nici o legatură cu cea vechia ortodocsa de mai înainte.

Acés'a e esenția lucrului, și d. M. pre lângă osi'a acés'a aru fi trebuitu să se învertesca, cautându a resturnă acestu adeveru, ceea ce înse d-lui n'a facutu.

Amu disu mai încolo, că deca unitii s'i identifică metropoli'a lor cu cea vechia ortodocsa, pen-

interpelatiuni de interesu particulariu. — Ed. Horn dice între altele că foile au produsu în afacerea subscripției de imprut celu mai neplăcutu sciri, cari se întrebuintăza din partea pressei antiunguresci după posibilitate spre dănu a creditulu țierei. Vorbitoriulu rōga deci pre ministrulu de financia că să dea unu raportu verbalu despre șortea imprutulu din urma, de ore-ce acestu e necesariu spre liniscirea publiculu. — După aceste se trece la ordinea dîlei; desbaterea bugetulu. Mai vorbescu în sedint'a de astadi Ign. Helfy și Szél că referinte generalu alu comitetulu financiau și apoi la cererea stengei se trece la votisere. Raportulu comisiunei financiau se acceptă cu 317 voturi contr'a 32. — 81 deputati erau absenti.

Sedint'a din 1 Februarie o deschide presedintele Perczel la 10 ore. Dintre ministri erau de facia Szlavy, Wenkheim, Trefort, și Pauler. — După trecerea preste formalie se ascernu mai multe petitiuni și apoi se facu interpelatiuni. — I. Radocz a ascerne din partea comisiunei de imunitate raportulu acelei'a despre afacerea de investigațiune a deputatulu Remete. — La ordinea dîlei stă referarea comisiunei petitiunarie despre petitiunile continute în a 11 seria. — După aceea se mai resolvescu unele afaceri de interesu particulariu și apoi se încheia sedint'a.

Se cetesce în jurnalele straine:

Revist'a cronologica despre evenimintele principali din vieti'a repausatulu Napoleonu III.

Născutu la 20 Aprilie 1808 că alu treilea fiu alu regelui Olandei Lucianu Bonaparte și Hortense Beauharnais. — Visiteza gimnasiulu din Vugsburg dela 1816 până la 1824. — În anii cei din urma merge cu muma sa la Arenenberg unde s'i completeza studiile. — La 1850 cere dela Louis Filippu permissiunea de a se întorče în Franci'a, înse cererea i se refusa. — La 1830 participa la o rescōla a carbonariloru pre peninsul'a apenina. — La 1832 publică opulu seu „Reveries politiques“ unde demonstrăza că salvarea Franciei depinde de restabilirea imperiulu Napoleonianu pre o basă democratică. — După mōrtea ducelui de Reichstadt (22 Iunie 1832) se proclama însuși că mostenitoriulu legitimu alu „marelui imperatu.“ — Încercarea dela Strasburg (30 Octobru 1836) nu reșiesce. — Louis Napoleonu se aduce că captiv la Parisu, și apoi se tramite la Americ'a unde sosesc (New-York) la 5 Octobru 1837. —

tru că cu metrop. Atanasie aru fi trecut împreună întreg'a națiune româna la uniune, ei nu au dreptu nici din acés'a causă; căci în „v. metropolia“ la tractatulu despre uniune p. 114 seq. se demonstră până la evidentiă, că nu națiunea întregă, ci numai unu numeru forte micu și neînsemnatu dintre români trecu la uniune cu Atanasie. Și acestu adeveru d. M. încă nu-lu resturnă, ba nici macaru impună, cum vedurăm mai susu.

Amumai disu în fine, că chiaru să se fia și unitu macaru toti români cu metrop. Atanasie, și nici atunci unitii nu si-aru fi potut luă de aici nici unu titlu de dreptu, de a se pune în posesiunea v. metropolii ortodocse, căci acés'a, că ori-care biserică particulară este proprietatea bisericii ecumenice, de carea se țiene aceea, și nici decum a altei'a straine. Și abia aci avu plăcere d. M. a reflectă negându acés'a asertiune, și afirmându din parte'si: „că fia-care biserică particulară e proprietatea, nu a bisericii ecumenice, ci a membriloru sei, adică a acelor credinciosi, cari facu elementulu viu alu bisericii particulară.“

Dă, și eu dîcu, că medilocitu ea e proprietatea credinciosiloru sei, adică a comunei respective bisericesci; dăru medilocitu ea, biseric'a particulară, e totu odată și proprietatea întregii societăți creștine, de carea se țiene, și nici decum a altei'a straine. Adeverulu acestu, eu lu chiarifică mai pre largu în „v. metropolia“ din punctu de vedere alu dreptulu canonicu, la că înse d. M. ierasi nu reflectă nimicu; și asiă le retacu și eu, că să nu mai repetiescu cele dise, și aici, mai alesu că spre acestu scopu s'aru cere spatiu mai largu, decâtu cum ni se pōte concede în colōnele unei foi periodice. Și acés'a o potu face credu cu atât mai vertos, cu câtu d. M. în critic'a sa relativă la acés'a cestiune, nu resturnă, ba nici nu amintu, cum

Louis Filippu cere espulsiunea lui Napoleonu din Elveti'a, și celu din urma plăcă de bună-voia în Angli'a spre a nu espone Elveti'a la vre-unu conflictu cu Franci'a. Publică în Angli'a opulu „Idées Napoléoniennes.“ — Încercarea dela Boulogne (6 Augustu 1840) nereșindu Napoleonu se arestăza la Ham. — Scapa dela Ham la 25 Maiu 1846. — La izbucnirea revoluțiunei din Februarie (1848) plăcă din Angli'a la Parisu.

Primesce la 26 Septembrie a fi membru alu adunării naționale. — Este alesu presedinte alu republicei la 10 Decembre. — Lovirea de statu la 2 Decembre 1851. — Louis Napoleonu intra că imperatu în Tuileries (2 Decembre 1852). — Se cununa la 30 Ianuarie 1853 cu comtes'a Eugeni'a de Mantijo. — Participă la resbelulu din Crimeă care se sfersiesce la 30 Martie 1856. — Atentate contr'a imperiulu 8 Septembrie 1853 și 28 Aprilie 1855. — Principele mostenitoriu se născu la 16 Martie 1856. — Atentatulu lui Orsini la 14 Ianuarie 1858. — La 1 Ianuarie 1859 imperatulu felicita pre ambasadorele Austriei facendu-i declarațiune de resbelu. Resbelulu Franco-Austriacu dela 1859 — Pacea dela Villafranca 11 Iuliu. — Încheierea tractatulu de comerț cu Angli'a 23 Ianuarie 1860. — Concesiuni parlamentare facute reprezentatiunei poporulu, 24 Novembre 1860. — Interventiune în Mexico; Imperatulu Maximilianu. — Neutralitatea în tempulu resbelulu Prusso-Austriacu (1866). — Decretulu dela 27 Octobru 1866, relativu la reform'a armatei franceze. — Expositiunea dela Parisu Aprilie 1867. — Cestiunea dela Luxemburg; triumfulu lui Napoleonu — Interventiunea în Itali'a; trupele lui Garibaldi batute la Mentana 3 Novembre. — Opositiunea contr'a regimulu personalu; alegerile dela 1869 suntu în majoritate contrarie guvernulu. — Ministeriulu Ollivier, 2 Ianuarie 1870. — Plebicitul dela 8 Maiu 1870. — Declarațiune de resbelu contr'a Germaniei 19 Iuliu 1870; plăcă cu fiulu seu (28 Iuliu) la câmpulu de batalie. — Sedan, 2 Septembrie. — Captivitatea la Wilhelmshöhe până la 10 Martie 1871. — Chislehurst. — Mōrtea 9 Ianuarie 1873.

Se confirmă că ex-Imperatorulu a chiamatu în acestu din urma tempu unu notariu că să-i comunice vointiele sele supreme. Se credea că testamentulu trebuie să începă prin a face cunoscutu că principele Napoleonu este presedintele consiliulu de regentia. O depesă însă, primită de jurnalulu „L'Etat“, anuția contrariulu acestei presupuneri, că imperat' a aru fi presedinte a consiliulu de regentia, și d. Rouher vice-presedinte. În acestu casu, prin-

reflectă-i mai susu, macaru cu o iotă, punctele principali din „v. metropolia.“

Dacă, deca aru stă cele dise de d. M., apoi fia-mi permis a întrebă și aici: pentru ce unitii nu urmădia întocmai? Dece e adeveratu, că bisericile particulare suntu proprietatea eschisivă a credinciosiloru sei, atunci pentru ce unitii, la casuri de trecere a credinciosiloru uniti din vre-o comună, la alta confesiune straiuă, nu lasa să treacă împreună și edificiulu bisericescu, cas'a parochiale, școl'a, portiunea canonică s. a. ci le retien pentru sine?

Dacă deca vre-unu creștinu a facutu însuși biseric'a, școl'a etc. și le-a dotatu cuvinciosu dela sine, înse sub espres'a condițiune pentru confesiunea sa anumită, — și casuri de acestea suntu ne-numerate în biseric'a orestina — de aci se țien legatele cele multe — trecendu credinciosii comunei la alta confesiune, ore cum, cu ce dreptu aru puté ei duce și aceste averi, realități, legate bisericesci cu sine la confesiune straiuă? Și deca nu au dreptu de a le duce cu sine, ore a cui proprietate voru remané acelea, deca nu a bisericii de carea se țienra?

Dacă deca din întemulare, vre-o comună bisericescă unită, prin esundare seu altcum — lucru posibilu — aru perit întregă — întielegu pre credinciosii, elementulu celu viu alu acelei'a — remanendu-i înse biseric'a, școl'a, cas'a parochiale, portiunea canonică și alte realități, ore cine le-aru eredi pre acestea? Poté-rearu dice ore evreii seu altii, că acea avere aru fi proprietatea lor? Eată unde amu ajunge prin atari argumentatiuni cum suntu ale dlui M.?

De aru stă asertiunea d. M. în fine, atunci sântien'a legatelor aru fi nula, nu aru mai avé nici unu sensu.

„Cându dăru metr. Atanasie — dice d. M. mai departe — de nu cu totalitatea, înse în totu

elpele Napoleonu va refușă de a face parte din acestu consiliu, unde speră a fi presedinte; mai alesu ca ex-Imperatorulu lu ascultase forte multu in celu din urma voiajii ce a facutu la Chislehurst.

Unii mergu până a crede ca in acestu casu principele Napoleonu va renunță cu desevsire la carier'a politica militanta, și aru cere chiaru, guvernului republicanu, autorizarea de a veni sa trăiescă liniștitu in Franța, că și principes'a Matild'a. Acesta nu este decât o ipoteză; dară aceea ce e pozitivu, este ca principele Napoleonu voiesce sa fie in capulu seu afara din partitulu bonapartistu militantu.

La Parisu se face incercare a se subscrie, de toti credinciosii, o adresa care va fi trimisa Imperatricei și principelui imperiale. Se vorbesce asemenea și de o proclamatiune a imperatricei către poporulu francesu.

Clusiu, in 17 Ianuaru 1873.*)

Civii români ai universității reg. Clusiu sentiendu adencu necesitățile națiunii române facia cu cerințele timpului și ale celorlalte cercetări, in preser'a anului nou 1873 arangia unu concertu impreunatu cu saltu, alu cărui venitu curatu lu destinara că începutu la unu fondu pentru înființarea unei școle române de fetițe in Clusiu, actualmente capital'a culturale a Transilvaniei. Onoratulu publicu român din locu și impregiurime mai de aproape response la apelulu junimei universitare cu o caldura, carea merita tota recunoștință. Suscrișii credu dreptu acea a-si implini un'a din cele mai dinstău detorințe, cându in numele comitetului arangiatoru grabescu a aduce in publicu ferbințea lor multiamita la acei preștimati domni și domne, cari in vederea scopului său și salutaru bine-voira a conferi și preste pretiulu intrărei defiptu. Acesti'a sunt pân'a acum p. o. dd.: Gabriele Popu protop. 100 fl. v. n., dr. Gregoriu Szilasi 25 fl., Georgiu Popu 25 fl., Ales. Lazaru 5 fl., Alecsiu Popu 5 fl., Teodoru Stanu 5 fl., V. P. Macedonfi 4 fl., I. Petranu 3 fl., Laz. Baldi 3 fl., N. Isay 2 fl., Gab. Majeru 2 fl., Nic. Popu 2 fl., Mari'a Sziklai 1 fl., Aur. Isacu 1 fl., Nic. Popu protop 1 fl., Dem. Cosma 1 fl., Vas. Lucaci 1 fl., Câmpianu 1 fl., Filipescu 1 fl., Al. Dragosiu 1 fl., G. T. Tomescu 1 fl., Nastanu Costanu.

Fia-ne iertatu a speră, ca întreprinderea noastră și prin anghiturile române mai departate in toate animele bine-semitore va fi aflatu echo potinte, in

*) Publicarea s'a întârziat. R.

casulu cu majoritatea multu precumpanitória a credinciosiloru sei, s'a taiatu de către biseric'a anatolica și s'a unitu cu cea catolica, atonci metropoli'a ortodocsa a Belgradului a încetatu și a începutu a fi metropoli unita, care a doratu până cându tehnele inimiciloru i-au facutu facerea. Dreptu are autoritatu, cându dice, cumca „unindu-se a încetatu a fi metropolitu ortodocsu“, inse a începutu a fi metropolitu unitu: iera metropolitu ortodocsu nu a mai fostu in Transilvania dela a. 1700 până in zilele noastre“.

Mai întâu aru fi trebuitu d. M. sa ne demustre, ca „in totu casulu cu majoritatea multu precumpanitória a credinciosiloru sei“, s'aru fi taiatu metrop. Atanasu de către biseric'a anatolica, dară nefacendu acest'a, cadu de sine toate celelalte zidite pre acestu fundamentu de nasipu.

Inse chiaru asiă sa fia fostu, totu mai remaso dupa insasi d. M. inca o parte a credinciosiloru ortodocsi, carea nu se uni impreuna cu metrop. Atanasu. Sa întrebăm cu ce dreptu potu elu lipsi pre acea parte a româniloru de metropoli'a lor?

Metropolitulu Atanasu n'a pututu duce cu sine aceea ce n'a fostu alu lui; elu se duse numai pre sine și convingerile sele, deca le-a avutu, in sinulu bisericeii papiste. Deca elu a începutu a fi metropolitu unitu, dupa apostasia, apoi elu nu a mai fostu că ortodocsu ci că unitu, iera că atare elu nu a mai pututu fi nici succesoru acelu metropolitu multi, cari siediura și se succesera in vechiclu scaunu alu metropoliei ardeleno ortodocse. Si eu n'amu împunatu nici odata, ca unitu nu și aru fi potendu înființati siesi metropolia unita deca voru; ci au împunatu și împunau și acum, ca această metropolia unita, noua, cu caracteru confessionale strainu, aru fi identica cu metropolia cea vechia ortodocsa a Transilvaniei, ca ea aru fi: cea vechia restaurata. Aceea ce n'a existatu nici odata, cum

urmarea cărui'a dens'a va sa fia spriginita cu contribuiri generose din toate partile. Aceste contribuiri ulterioare tenimea universitaria nu va lipsi pre lângă multiamitia sea cea mai profunda, ale aduce la cunoștința publica dimpreuna cu spesele concertului și venitul totalu. —

Iuliu Hosszu, m/p.
casieru.

Ioanu Uilacanu, m/p.
controlorulu.

Varietăți.

*** Din operele Dnei Constantia Dunc'a Schia suntu depose la librari'a Filsch.

Martyr'a inimei.

Drama, pret. 80 xr.

Femeia in familia, 40 xr.

*** De ce unu principe este mai curendu capabile sa guverne decâtu sa se însore? Renomitolu poetu Milton fu întrebatu odinioara de unde deriva acea contra-dictiune curiosă, ca in câte-va tieri principele se declara dela patru-spre-diece ani capabilu de a guvernă, pre cându însurătoria i este interdisa înainte de optu-spre-diece ani. Milton intempina: „Este mai greu a conduce o femeia, decâtu a guvernă unu poporu.“ — Cine e in stare sa-lu contra-dica?

*** Populatiunea orasiului New-York se compune din toate rasele, ce și poște cine-va inchipui. New-York numera că unu milionu de suflete din care o jumetate este compusa de indigeni Nord americani, iera cea alta din omeni nascuti aiurea, care apartienu la nici mai multu, nici mai puținu de patru-diece nationalități diferite. Orasiulu posedu că 300 școli cu 105,000 școlari, 430 biserici, capele și zidiri de ale missionariloru, dară și 7000 cărcime și magazii. Pre fia-care di se consumu 40,000 kegi (butoiasie) de bere prin urmare intr'unu anu 14 la 15,000,000, apoi patru milioane chile de faina și pentru 30 milioane dolari carne. Pentru fabricu și manufacture este pusu unu capitalu de 65 milioane dolari; se numera 71 de banci cu unu capitalu de 90 milioane dolari. In decursulu anului 1870 au fostu arestati 65,880 omeni pentru betie și conduita necuviincioasă. New-York platesce pre anu pentru ghiația 2 și jumetate milioane dolari, pentru teatre și alte petreceri 7 milioane, pentru buchete și ornamente de flori, 1 și jumetate

milionu. De căile ferate din orasiu se servu celu puținu unu milionu de persoane; 92,272 persoane traiescu din pomana. Mai este interesantu, ca acum practisedia in New-York că 200 medici homeopati, pentru a căror'a perfecționare s'a înființatu astadi siese case de sanatate homeopate și două școli mai inalte, și la începutulu anului 1871 se deschise „Spitalulu Hahnemann“ care poște primi 150 la 200 bolnavi.

*** Consecinție ferice a unei certe conjugale. Suntu căti-va ani ca unu posesoru lângă Springport avuse o mica ceta cu soci'a sea, și pre cându se certau inca elu luă doniti'a pentru a aduce apa. Dară nu se mai întorse și femeia se temea acum, că nu cum-va sa se fi ucisu. Se cauta preste totu loculu dară in vanu, pre disparutulu său cadavru lu. Ieta ca intr'o di, pre cându famili'a și luă cialulu, intra de odata in odaia barbatulu ce disparuse cu doniti'a plina de apa, pre care puind'o la loculu seu obicinuitu, se apropiu apoi de masa, că cându nu s'aru fi întemplantu nemicu. Elu întrebuintiase tocmă trei ani, pentru a aduce apa. In acestu tempu elu fusese prin Californi'a și Australi'a și aduse cu sine afara de apă inca o porțiune însemnata de aur.

*** Comunistii suntu omeni, ce nu posedu nemicu, dară care voiescu sa împartiască totulu cu alții. Multi din ei suntu de diferite soiuri. Unii suntu theoretici onesti, alții practicanți obrasnici. Unulu din acesti din urma taiă acum de curendu in gramada gheoroculu unui domnu. Proprietariulu gheoroculu se întorse și apuca pre comunistu de guleru. „Ce faci acolo?“ Întreba elu. — „Nu vedi iau dupa doctrin'a comunismulu din gheoroculu dtaie.“ — „Si eu suntu comunistu,“ intempina atunci proprietariulu gheoroculu, scuturându cu bătiulu seu intr'unu modu violentu spetele tâlharulu astu-feliu, încatu bătiulu se rupse; „împartu bătiulu meu cu dtea; ieta, ieti jumetatea lui.“

*** O posteritate avuta. La Polpero, unu statu din Cornwalis (Angli'a) muri acum de curendu o veduva, in versta de 93 ani, anume Mary Holten, care lasă in urma o posteritate de nici mai puținu, nici mai multu de 237 suflete, adeca 14 copii, 117 nepoti și 106 stranepoli.

Dev'a 7/19 Ianuaru 1873.

Domnului Dobo de Rusic'a

„Fortunele mele din Orasthia.“

(Urmare.)

Apoi magistratulu mai întrebuintiadia și fineli'a aceea, — că sa nu-i dicu altmintrea, — cumca acu-

se poște restaură? Aci nu incapu sucituri, sofisme, aci adevurul e chiaru că lumin'a sôrelui, și cei laici inca-lu potu vedé.

Deca metropolia vechia ortodocsa a încetatu la a. 1700, cum ne spune d. M. apoi bine sa însemnămu, ca ea n'a încetatu de jure, ci numai de facto, fiindu suprimata, persecutata; dară astadi eata-o! aceeași metropolia stravechia și prea venerabila esista ierasi, nu că noua, ci că restaurata, că o continuitate a sea propria.

Mai incolo, trecendu d. M. la atributele lui Atanasu dupa uniune, dice, ca acest'a a remasu metropolitu și dopa uniune, căci titulu acest'a l'a dusu elu cu sine.

Com, și de unde l'a potutu elu duce cu sine?

Eu disei mai susu, și in v. metropolia demustrai mai pre largu, ca Atanasu n'a potutu duce nimic'a cu sine, nici chiaru titulu de metropolitu; căci toate drepturile ce le-a avutu elu până ce se află in sinulu bisericeii ort.; prin urmare și titulu de metropolitu, le-a avutu numai că ortodocsu. Indata ce a apostatatu, le-a perdutu pre toate.

Dară cumca Atanasu dupa uniune a fostu numai episcopu și nu metropolitu me provocu ierasi la diplom'a de întarire ce i-o dete imperatulu Leopoldu*); căci in aceea Atanasu se numesce totu numai episcopu, venindu de multe ori înainte această numire, și nici odata metropolitu.

Cele ce ni le spune d. M. ca și alți arhierii din Belgradu sub principii calvini inca se numiau episcopi in diplomele acelu, și nu metropoliti, aici nu se potu aplica; căci arhierii acelu fiindu ortodocsi, și asiedindu-se in scaunulu dejă existentu metropolitianu ortodocsu, erau eo ipso metropoliti; pre cându Atanasu prin diplom'a amintita și anumitu prin cuvintele: „amu otaritu pre același episcopu (Atanasu) că pre o persoană vrednica și

noúe placuta, sa-lu numim episcopu etc. se denumescu din nou episcopu, intr'unu scaunu nou, de o confessione de totu noua, carea nu esistase mai înainte nici odata la români. Dicu anume din nou, (că sa vedea d. M. ca acestu cuventu nu e pusu din arbitriulu meu, cum afirma d-lui, ci pre bas'a istoriei), căci elu in adeveru se asiedia de două ori de arhieru: odata că arhieriscopu și metropolitu ortodocsu, și a două ora că episcopu unitu.

Me provocu mai incolo la bul'a papala din a. 1721. prin care se canonisedia episcopii unita a Ragarasiului, iera urmatoriulu lui Atanasu Ioanu Patachi de episcopu alu acestei episcopii*).

Insusi P. Maioru totu acolo dice: „Cum amu aretatulu mai susu, la c. 2., arhieruulu româniloru celu din Alb'a-lui'a seu Belgradu in Ardelu, înainte de a se uni acei'a-si români cu biseric'a Romei, au fostu arhieriscopu și metropolitu, până tocm'a și acelu de pre urma, carele întâu se face unitu cu totu clerulu seu, Atanasu, au fostu arhieriscopu atunci cându s'au unitu; și dupa ce s'au unitu inca si-a tîenutu titlu'a cea de arhieriscopu.“

Dară cu ce dreptu si-a tîenutu elu titlu'a, e alta întrebare.

Me provocu in fine la insusi faptulu istoricu, ca nu cetimu nicairi, nu ni se documentedia prin nemicu, ca s'aru mai fi înființatu vre-odata vre-o metropolia româna unita, afara de cea de astadi înființata sub Sultatu, primulu metropolitu unitu.

Apoi întreba d. M.: „cându fu metropolitulu Atanasu sub-ordinatu canonicu metropolitulu dela Strigoniu. Acest'a sa bine-voiescă a ni o aretă d. autoru că nu o seimu, nu amu auditu de această subordinatiune!“

(Va urmă.)

*) A se vedé in v. metropolia p. 112 și 113.

*) A se vedé la P. Maioru, istor. biser. p. 192.

sele originale, că corpus delicti, s'eu le da indereptu acusatiloru, s'eu le tiene oprite, pâna cându intra vin'a si pedeps'a pentru vatemarea de onóre, in prescriptiune. Ast'a o sciu eu din esperinti'a propria de-si trista, dara nici spre respectarea si vadi'a magistratului.

8. Totu-de-odata cu acus'a susu-citata, sub nr. comit. 554/1871 me a acusat Munerescu la comesulu — între alte nimicuri, cumca eu in protocolu oficiosu comunu a-si fi falsificatu unu conelusu; buna-óra că celu din Sibotu. Acus'a ast'a de-si de odata a venit la magistratu cu cea deasupr'a sub pt. 7 citata — sub nr. magistratulu 2155/1871, inca nu mi se a datu spre declaratiune.

9. Falsificarea de protocolu oficiosu in Sibotu, imputata mie si notariului Maniu, de Ioanu Viorelu si apoi si de d'ea.

Despre fortun'a ast'a se a scrisu in „Telegr. Romanu“ nr. 88, 89, 91 si 99 a anului 1872.

10. In 29 Iunie 1871 face Munerescu pre numele perceptorei alodialu Aronu Francu din Sibotu o acusa in scrisu, in care seria cumca eu viclenesce amu visitatu, cass'a alodiala spre daun'a perceptorei numitu, si cumca eu pentru falsificare de protocoale oficiose a-si fi fostu pedepsitu.

Vediendu eu, cumca acus'a facuta si seria de Munerescu pre numele lui Aronu Francu, fara de a se fi scrisu si Munerescu că concipientu; si sciindu eu, cumca Aronu Francu nu scie scrisore, amu pretinsu, că de intăiu sa se declare de Aronu Francu, că ore scie elu, ce e scrisu in acus'a sea, facuta pre numele seu asiá, că cum aru fi fostu scrisa de mân'a sea propria, nefiindu altu că concipientu subscrisu in acusa?

Dara magistratului nu i-a fostu de a aflá adeverulu, ci se a indestulitu cu acus'a si investigatiunea in contr'a mea, me a provocatu si silitu a me declará in merito acusei, fara de a mai cautá dupa acusatulu adeveratu, si dupa scrietoriulu acusei.

Pre declaratiunea mea data de sila in merito acusei, a urmatu in 8 Septemvru sub nr. comit. 1211/1871 otarirea comitala, cumca acus'a data de Aronu Francu in contr'a mea nu are nici unu temeu, si nu se póte luá in bagare de séma; si cumca sa-si apere nevinovatia sea inaintea tribunalului, la care i erá caus'a de investigatu.

11. Ioanu Viorelu din Sibotu, unchiulu domnului Dobo — cu nisce unelte próste amagite din Sibotu, in dóue scrisori ale loru de dato 8 Novembre 1870, si de dato 4 Februaru 1871 — tramise la comesulu (nr. comit. 1628/1870 si 187/1871 se róga că pre mine numai decátu sa me suspendedia din functiunea mea, si in loculu meu a denomi pre inspectorulu din vecinatate, adeca din inspectoratulu vecinu, — inspectorulu din vecinatate, in scrisore Siboteniloru nu erá pusu cu numele — dara se sciea, ca a fostu senatorulu Schuller. Scrisorile amendóue, in limb'a germána, scrise, din stilulu l ru mie cunoscutu, se aretau a fi dictate incesi de senatorulu Schuller in pen'a ex-notariului comunu din Balomiru si Sibotu Ioanu Ciungu; pentru ca scrisore in amendóue ca ex-notariului susu numitu, care in un'a e si subscrisu cá scrietoriu.

Coprinsulu scrisoriloru amenduor'a in privint'a acusatiloru in contr'a mea, o tãrti'a pãrti'a si nemio'a, — dara in privint'a senatorului Scholler, care in ele e pofitu de inspectoru in loculu meu — e lauda mare; si adeca: Comunitatea Sibotului pismuiesce pre comunitãtile cele 5 din inspectoratulu vecinu (a lui Scholler) pentru ca acestea se afla fericite de conducerea intieptiesca a inspectorului loru — că a unui omu intieptu si bunu. Se vede ca senatorulu Scholler dictãndu conceptulu in pen'a ex-notariului Ciungu in limb'a germána, se a sfiitu in laud'a sea propria, a dictá si numele seu propriu.

Auditi Romosaniloru, Romosieniloru, Vaideieniloru, Castuueniloru si Sibiseleniloru! pre nnde ve umbla fericirea domnielor vóstre pre sub ascunsu, si d-vóstre nu sciti nemio'a de ea.

Fericirea dvóstra cu inspectorulu d-vóstre se perde, si umbla pustia prin Sibotu in locu de a fi cá intru adeveru la d-vóstra. D-vóstra a buna séma nu a-ti pismuie pre Siboteni cu fericirea ast'a de inspectorulu Schuller.

In urmarea scrisoriloru acuatóre deasupr'a citate a provocatu comesulu in Aprile 1871 pre magistratulu din Orasthia a cercetá acusatile si a

raportá cu parerea sea propria in privint'a delaturãrile mele din inspectoratu. Si de cum va nu aru potea magistratu a finí cercetarea in tempu scurtu; atunci pre bas'a acusatiloru celor'a-lalte multe de mai inainte, si pre bas'a cercetariloru facute pâna atunci, sa dee o parere bateru anticipativa in privint'a suspendãrei mele — pâna la finirea cercetariloru tuturor'a, in contr'a mea. Magistratulu cunoscedu starea adeverului in privint'a acusatitoru si fara vr'o cercetare, — neavendu motive pentru parerea de a me delaturá, s'eu a suspendá, si nevrendu a dá o parere in favórea mea, — a remasu detoriu pâna in diu'a de astadi in privint'a ast'a cu raportulu seu.

Dara ursoriele din fabricele Sibotu si Congiru nu incetac, ca unii nu mai poteau asceptá tempulu destituirii mele din inspectoratu.

Si asiá comesulu, vediendu, ca magistratulu nu-i face destulu, si informatu mai bine despre stãrile din Orasthia, că sa nu-lu conturbe die, si necagiésca cu atâte ursorii, si acusatíi fara temeu — cum in lun'a lui Iuliu s'eu Augustu a scrisu inclitului magistratu, că acest'a in forma de resolutiune sa faca cunoscutu acusatiloru — cumca nu are nici unu propusu si cugetu de a face vr'o schimbare in inspectoratulu meu in privint'a persónei mele. Si asiá nu au potutu scapá fiarele selbatice (dupa vorb'a trãntorului din Vinerea) de mine pâna la finea anului, adeca pâna la organizarea judecatorieloru.

(Va urmá.)

Concursu.

Pentru ocuparea postulu de capelanu lângá morbosulu parochu din Rapoldulu-mare, protopr. Joagiului I, se escrie concursu pâna la 25 Februaru a. c. st. v.

Emolumentele sunt: dela 50 familii câte 3 ferdele mici de cucurudiu cu tuleiu, si din tóte veniturile epatrachului a 3-a parte.

Concurentii voru avé a-si ascerne petitiunile loru, instruate in intielesulu Statutului Organicu — subscrisului pâna la disolu terminu.

Hondolu 26 Ianuariu 1873.

In contielegere cu comitetulu parochialu si cu parochulu respectivu.

Basilu Piposiu
Protop.

(2—3)

Concursu.

Postulu de invetiatoriu la clas'a 1-a dela scól'a capitala normala gr. orientala a tractului Dobrei cu salariu anualu de 400 fl. v. a. devenitu vacantu, spre ocuparea lui sa escrie prin acést'a concursu, cu terminulu pâna la 24 Februaru a. c. st. v. in carea di se va tiené si alegerea fórté urgenta.

Doritorii de a ocupá acestu postu 'si voru tramite suplicele loru instruite in sensulu Statutului Organicu si adresate subsemnatului comitetu protopresbiteralu la subscrisulu pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 22 Ianuariu 1873.

Comitetulu protopresbiteralu gr. or. alu tractului Dobrei.

prin Ioanu Papiu
Protopopu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de preotu in vacanta parochia Lapugiu-inferioru cu fili'a Ohab'a din protopopiatulu Dobrei, sa escrie concursu cu terminulu pâna la 25 Februaru a. c. st. v. in carea di se va tiené si alegerea.

Emolumentele sunt: pre lângá stol'a usuata.

Casa parochiala cu o grãdina aratóre de unu jugeru lângá ea, canonica portione 8 jugere aratoriu si 9 jugere fenatiu dela I si II, — si dela 130 numeri de case a dóue mertie—260 mertie cucuruzu nesfarãmatu.

Doritorii de a ocupá acestá parochia voru avé sa-si tramita recursele loru instruite in sensulu

Statutului Organicu, adresate comitetului parochialu, la subscrisulu pâna in terminulu indicatu.

Dev'a 20 Ianuariu 1873.

pentru comitetulu parochialu
Ioanu Papiu
Protopopu.

(3—3)

Edictu.

Mari'a Nichi Ionutiu de religiunea gr resarit. din Felmeru, carea de mai multu tempu a parasitu pre legiutulu ei sociu Moise Cãlti'a, se citédia prin acést'a, a se infacisiá inaintea subsemnatului foru matrimonialu, căci din contra, dupa decurgerea terminulu de unu anu si o di, se va educe sentintia asupr'a actionei sociului seu si in absentia ei — Cohalmu 13 Ianuariu 1873.

Forulu matrimonialu gr. resaritenu
alu Cohalmului:

Nicolau D. Mircea
Adm. prot.

(3—3)

Nr. 16—1873.

Edictu.

Prin care Dumitru Petru Georgiu, carelede nóue ani au paresitu pre soci'a sea Mari'a Bucuru Bischiu ambi din Gurariului scaunulu Sabiului, fara a se sci loculu aflãrei lui, se provóca, că in terminu de siése luni, si anumitu pâna in 15 Augustu a. c. cu atãt'a mai multu sa se infatisieze inaintea subscrisului scaunu protopopescu, cu oãtu la din contra procesulu divortiale intentatu asupr'a lui, se va decide si in absentia lui, conformu prescrierei canonice a bisericei ortodocse resaritene.

Sabiulu, 1 Fauru 1873.

Forulu matrim. gr. res. alu tractului protopresbiteralu alu Sabiului I.

(2—1)

Edictu.

An'a Paraschev'a Vulcu din Aciliu scaunulu Mercurei, carea cu necredintia a parasitu pre legiutulu ei barbatu Vasiliu Neagu totu de acolo, fara a se sci loculu ubicatiunei ei, se provóca, că in terminu de unu anu sa se presinte inaintea subsemnatului foru matrimonialu, căoi la din contra, procesulu matrimonialu asupr'a-i intentatu se va pertractá si in adsentia ei. —

Mercurea in 25 Ianuariu 1873.

Forulu matrimonialu gr. or. alu
tractului prot. „Mercurea.“

Ioanu Drocea
Adm. prot.

(1—3)

Anunciu.

Subscrisulu me onorezu a face cunoscutu on. publicu ca astadi mi-amu deschiu

Cancelari'a advocatiãle
in Brasiovu, tergulu pescelui nr. 100.

Cunoscintiele teoretice precum si pras'a facuta pâna acum'a me indreptatiesen a promite clientiloru mei aperiarea cea mai prompta si energica a intereselor se la tóte tribunalele si judecatoriele, in ori-ce feliu de procese civili, cambiali, urbariali si criminali precum si in tóte afacerile politice, concursuali si funduarie.

Totu-odata voiu ingrigi că cauzele mie incredintiate sa se resólve si decida cátu mai eurendu.

Brasiovu in 6 Fauru 1873.

Nicolau Densusianu
advocatu.

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiulu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de nationalitatea romána si nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiulu 1 Februaru 1873.

Dr. Lukacs Mikulicz
Profesoru ord. de mositu.

(3—3)